

Sygn. akt V CZ 57/21

POSTANOWIENIE

Dnia 16 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Roman Trzaskowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. J.
przeciwko H. J.
o rozwód,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 16 września 2021 r.,
zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego w K.
z dnia 4 czerwca 2021 r., sygn. akt XVII WSC [...] (XVII C [...]),

odrzuca zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 marca 2018 r., sygn. akt XVII C [...] Sąd Okręgowy w K. w sprawie z powództwa J. J. rozwiązał związek małżeński J. i H. J. z winy pozwanego H. J. (punkt I), zasądził od H. J. na rzecz J. J. po 200 zł miesięcznie (punkt II), a w pozostałym zakresie powództwo o alimenty oddalił (punkt III), nie regulował sposobu korzystania ze wspólnego mieszkania (punkt IV) oraz zasądził od H. J. na rzecz powódki koszty procesu.

Apelacja pozwanego od powyższego wyroku została odrzucona postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z dnia 27 lipca 2018 r. ze względu na nieuzupełnienie braków środka zaskarżenia.

Pismo H. J., opatrzone omyłkowo datą 26 kwietnia 2012 r. (powinno być 2021 r.), w którym wskazywał m.in., że zwraca się o kasację od wyroku z dnia 15 marca 2018 r., zostało potraktowane przez Sąd Okręgowy jako skarga kasacyjna, którą Sąd ten odrzucił postanowieniem z dnia 4 czerwca 2021 r., wskazując w uzasadnieniu tego postanowienia na niedopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawach o rozwód.

Na postanowienie z dnia 4 czerwca 2021 r. skarżący wniósł osobiście sporządzone zażalenie (pismo opatrzone datą 22 czerwca 2021 r., przedstawione do rozpoznania w niniejszej sprawie Sądowi Najwyższemu).

Postanowieniem z dnia 28 czerwca 2021 r., w uwzględnieniu wniosku skarżącego zawartego w zażaleniu z dnia 4 czerwca 2021 r., Sąd Okręgowy ustanowił dla skarżącego pełnomocnika z urzędu.

Zarządzeniem z dnia 20 lipca 2021 r. ustanowionego dla skarżącego pełnomocnika z urzędu wezwano do sprecyzowania, czy pismo z dnia 22 czerwca 2021 r. stanowi zażalenie na postanowienie z dnia 4 czerwca 2021 r. o odrzuceniu skargi kasacyjnej oraz uzasadnienia zażalenia.

W piśmie z dnia 2 sierpnia 2021 r. pełnomocnik wskazał, że pismo to stanowi zażalenie na postanowienie z dnia 4 czerwca 2021 r., przy czym traktować je należy jako wniesione na podstawie art. 394 § 1 k.p.c., gdyż zażalenie do Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie nie przysługuje z uwagi na treść art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c. W oparciu o treść pisma mocodawcy wskazał również twierdzenia, które zdaniem pełnomocnika traktować należy jako uzasadnienie wniesionego zażalenia. Wniósł o zasądzenie na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego, a także o zwolnienie go z funkcji pełnomocnika skarżącego, który to wniosek został następnie wycofany przez pełnomocnika w związku z udaną próbą skontaktowania się ze skarżącym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ponieważ przedstawione do rozpoznania zażalenie H. J. wniesione zostało na postanowienie, którym odrzucono jego skargę kasacyjną od wyroku rozwodowego wydanego przez Sąd Okręgowy w K. w sprawie o sygn. akt XVII C [...] w dniu 15 marca 2018 r., jego dopuszczalność należało rozpatrywać w

świetle art. 394¹ § 1 k.p.c., a nie – jak sugeruje pełnomocnik skarżącego w piśmie z dnia 2 sierpnia 2021 r. – w świetle uchylonego art. 394¹ § 2 k.p.c.

W tym świetle zażalenie wniesione przez skarżącego jawi się jako niedopuszczalne ze względu na nieusuwalne uchybienie polegające na jego złożeniu z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c. (por. np. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 maja 2014 r., II CZ 19/14, z dnia 8 września 2016 r., II CZ 92/16, z dnia 28 czerwca 2017 r., IV CZ 33/17, z dnia 5 września 2018 r., II CSK 114/18, z dnia 14 grudnia 2018 r., I CZ 106/18 i z dnia 9 lipca 2020 r., IV CZ 33/20). Braku w powyższym zakresie nie mogło sanować pismo pełnomocnika skarżącego z dnia 2 sierpnia 2021 r., gdyż uzupełnienie lub „poparcie” środka zaskarżenia, do którego rozpoznania właściwy jest Sąd Najwyższy, a sporządzonego przez podmiot pozbawiony zdolności postulacyjnej, nie spełnia wymagań z art. 87¹ k.p.c. (por. np. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2008 r., II CZ 2/08, z dnia 21 października 2015 r. III CZ 48/15, z dnia 17 stycznia 2018 r., IV CZ 99/17, z dnia 17 kwietnia 2019 r., V CZ 15/19, z dnia 6 czerwca 2020 r., V CZ 29/20).

Zarazem trzeba jednak zwrócić uwagę, że analiza podjętych przez Sąd Okręgowy czynności prowadzi do wniosku, iż w sprawie nie rozpoczął w ogóle biegu termin na wniesienie zażalenia na postanowienie z dnia 4 czerwca 2021 r. przez ustanowionego dla skarżącego pełnomocnika z urzędu. Wniosek o jego ustanowienie skarżący zawarł w zażaleniu, które ze wskazanych wyżej przyczyn podlegało wprawdzie odrzuceniu przez Sąd Najwyższy, jednak stosownie do art. 124 § 2 k.p.c. wniosek ten spowodował równocześnie, że w sprawie biegnie odrębny termin na wniesienie zażalenia liczony od doręczenia pełnomocnikowi postanowienia z dnia 4 czerwca 2021 r. z uzasadnieniem. Z akt sprawy wynika zatem, że wniosek o ustanowienie pełnomocnika został złożony przez skarżącego w otwartym terminie na złożenie zażalenia, dla którego sporządzenia ustawa wymaga zastępstwa prawnego przez adwokata lub radcę prawnego, w związku z czym odpis postanowienia z dnia 4 czerwca 2021 r. z uzasadnieniem powinien zostać doręczony ustanowionemu w sprawie pełnomocnikowi z urzędu. Nie wynika z nich natomiast, aby wraz z zarządzeniem z dnia 20 lipca 2021 r. pełnomocnikowi doręczono odpis

postanowienia z uzasadnieniem, dopiero zaś jego doręczenie otworzy termin na ewentualne wniesienie przez pełnomocnika zażalenia do Sądu Najwyższego lub podjęcie innej czynności w ramach udzielanej skarżącemu pomocy prawnej, a w konsekwencji również rozstrzygnięcie o należnym pełnomocnikowi - w związku z udzieloną z urzędu pomocą prawną – wynagrodzeniu, w razie złożenia przez pełnomocnika wniosku o przyznanie takich kosztów, uwzględniającego regulację § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 18). Pełnomocnik nie złożył wniosku o przyznanie na jego rzecz kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, o którym rozstrzygnąć mógłby Sąd Najwyższy. Wniosek zawarty w piśmie pełnomocnika z dnia 2 czerwca 2021 r. nie zawiera oświadczenia z § 3 w/w rozporządzenia i już tylko z tego powodu nie mógł być traktowany jako wniosek o przyznanie na rzecz pełnomocnika ze Skarbu Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.